

Byzantina Symmeikta

Vol 27 (2017)

BYZANTINA SYMMEIKTA 27

Βιβλιοκρισία: ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΚΑΖΑ, Ἡ ιστορικότητα τῶν ἀπόψεων τοῦ Γεωργίου Γεμιστοῦ-Πλήθωνος γιὰ τὴν κοινωνία καὶ τὴν πολιτική. Οἱ ἀνησυχίες καὶ οἱ ὄραματισμοὶ του. Θεσσαλονίκη: Κ. & Μ. Ἄντ. Σταμούλη, 2016, vi+306 σελ.

Χρήστος ΜΠΑΛΟΓΛΟΥ

doi: [10.12681/byzsym.15259](https://doi.org/10.12681/byzsym.15259)

Copyright © 2017, Χρήστος ΜΠΑΛΟΓΛΟΥ

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

ΜΠΑΛΟΓΛΟΥ Χ. (2017). Βιβλιοκρισία: ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΚΑΖΑ, Ἡ ιστορικότητα τῶν ἀπόψεων τοῦ Γεωργίου Γεμιστοῦ-Πλήθωνος γιὰ τὴν κοινωνία καὶ τὴν πολιτική. Οἱ ἀνησυχίες καὶ οἱ ὄραματισμοὶ του. Θεσσαλονίκη: Κ. & Μ. Ἄντ. Σταμούλη, 2016, vi+306 σελ. *Byzantina Symmeikta*, 27, 479–480. <https://doi.org/10.12681/byzsym.15259>

ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΚΑΖΑ, *Η ιστορικότητα των απόψεων του Γεωργίου Γεμιστού-Πλήθωνος για την κοινωνία και την πολιτική. Οί άνησυχίες και οί δραματισμοί του*, Θεσσαλονίκη: Κ. & Μ. Άντ. Σταμούλη, 2016, vi+306 σελ. ISBN 978-618-516-1378

Η έκδοση του βιβλίου, έπεξεργασμένης διδακτορικής διατριβής της συγγραφέως, έρχεται σε μία έποχή κατά την όποία αναβιώνει ή μελέτη για τόν πολυίστορα του Μυστρά κατά την δεκαετία που διανύομε¹. Πέραν του έργου του Νικήτα Σινιόσογλου², προϊόντος βαθειάς και έπισταμένης, κοπώδους και μακροχρονίου μελέτης και ένασχόλησης του συγγραφέως με τδ άντικείμενό του³, νέες μονογραφίες, ένας σημαντικός τόμος συλλογικών έργων⁴ και ένα

1. Κατά τδ παρελθόν είχαμε προβή σε συλλογή και ταξινόμηση της βιβλιογραφίας για τόν Πλήθωνα με διαδοχικά δημοσιεύματα. Η σχετική βιβλιογραφία έκκινούσε άπό τού 1980 και έπερατούτο τδ 2006. Πβ. την έπεξεργασμένη, βελτιωμένη έκδοσή τους έν Χ. Π. ΜΠΑΛΟΓΛΟΥ, *Πληθώνεια οίκονομικά μελετήματα*, Άθήνα 2001, 186-206 (για την περίοδο 1980-2000). Και ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ, *Μελετήματα περι Γεωργίου Γεμιστού Πλήθωνος*, Άθήνα, 2011, 225-232 (για την περίοδο 2000-2006).

2. Ν. ΣΙΝΙΟΣΟΓΛΟΥ, *Radical Platonism in Byzantium. Illumination and Utopia in Gemistos Plethon*, Cambridge University Press, 2011, σσ. xvi+454. Έπί τού έργου πβ. τις άναλυτικές βιβλιοκρισίες μας, *Έλληνική Φιλοσοφική Έπιθεώρηση* 30(88) [Ίανουάριος 2013], 51-58 και *ΒυζΣύμμ* 22(2012), 413-429.

3. Πβ. έπίσης τδ βαθυστόχαστα δημοσιεύματά του, όπως Ν. ΣΙΝΙΟΣΟΓΛΟΥ, *Ούτοπισμός και Πλατωνισμός στον Γεμιστό Πλήθωνα*. Άθήνα 2010. ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ, *Sect and Utopia in Shifting Empires: Plethon, Elissaios, Bedreddin*, *BMGS* 36.1 (2012), 38-55 και τδ βιβλιοκριτικό δοκίμιο ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ, έπί τών έργων της GIL PAGE, *Οί Έλληνες πριν τούς Όθωμανούς: Ο έθνισμός στο ύστερο Βυζάντιο*. Θεσσαλονίκη 2014, 384 σσ. και τού Δ. ΚΑΤΣΑΦΑΝΑ, *Τδ πνεύμα του Μυστρά: Πρόσωπα και ιδέες στις άπαρχές του νέου έλληνισμού, τδ ιστορικό-φιλοσοφικό τοπίο*. Σπάρτη 2014, 656 σσ., *Athens Review of Books* 58, Ίανουάριος 2015, 18-22.

4. W. BLUM - W. SEITZER, (έκδ.), *Georgios Gemistos Plethon (1355-1452). Reformpolitiker, Philosoph, Verehrer der alten Götter*, Zürich-Berlin 2005 [Tumult Schriften zur Verkehrswirtschaft -29].

σημαντικό συνέδριο στο Όλομουτς της Τσεχίας⁵ προσέφεραν διαφορετικές προσεγγίσεις.

Το κρινόμενο βιβλίο αποτελείται από τον Πρόλογο (σσ. 1-2), την έκτενεστάτη Εισαγωγή (σσ. 3-13), στην οποία παρουσιάζεται η πορεία της έρευνας περί τον Γεμιστό και εκτίθενται οι στόχοι της διατριβής, και από πέντε ανισομεγέθη κεφάλαια. Έκ του δισελίδου Πίνακος Περιεχομένων (σσ. 305-306) εμφανίζεται η δαψίλεια του μόχθου της συγγραφής.

Το Α΄ Κεφάλαιο «Το ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο της εποχής του Γ. Γεμιστού-Πλήθωνος (τέλη 14ου-αρχές 15ου αιώνα)» (σσ. 14-66) αποτελεί έμπεριστατωμένη περιγραφή του πολιτικού, κοινωνικού, θρησκευτικού και οικονομικού πλαισίου, εντός του οποίου έδρασε ο Γεμιστός, και έκνοφορήθησαν οι ιδέες του. Το Β΄ Κεφάλαιο «Γ. Γεμιστός-Πλήθων: Βίος και κοσμοθεωρία» (σσ. 67-95) περιγράφει τὰ τοῦ βίου, τῆς δράσεως καὶ τοῦ συγγραφικοῦ του ἔργου. Το Γ΄ Κεφάλαιο «Οἱ κοινωνικὲς καὶ πολιτικὲς του ἀντιλήψεις» (σσ. 96-167) μελετᾶ τὶς ἀπόψεις του γιὰ τὴν κοινωνία, τὴν οἰκονομία καὶ τὸν στρατό, τὸ σύνολο τῶν μέτρων πὸν πρέπει νὰ ληφθοῦν, ὥστε νὰ ἐξαλειφθῆ ἡ «κακοπολιτεία». Ἰδιαίτερη ἔμφαση ἀποδίδεται στὸ πρόβλημα τῆς γαιοκτησίας, τῆς χρήσεως τῆς γῆς, ὅπως τὸ διατυπώνει ὁ Γεμιστός καὶ ἀναλύονται ἐξαντλητικὰ οἱ ἀπόψεις τῶν ἐρευνητῶν. Στὸ Δ΄ Κεφάλαιο «Ἡ ιστορικότητα τῶν ἀπόψεων τοῦ Πλήθωνος» (σσ. 168-228) ἐξετάζει ἢ συγγραφέας τὰ καίρια σημεῖα τοῦ ἐρευνητικοῦ της στόχου. Ἡ ιστορικότητα, ἢ διαχρονικότητα καὶ ὁ ρεαλισμὸς τῶν προτάσεων τοῦ Γεμιστοῦ, ἢ ἀποδοχὴ του καὶ ἢ ἐπίδρασή του στὴν Ἀναγέννηση, καθὼς καὶ στὶς θεωρίες τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ σοσιαλισμοῦ. Το Ε΄ Κεφάλαιο «Ἐρμηνευτικοὶ σχολιασμοὶ καὶ Συμπεράσματα» (σσ. 229-279), συγγραφὲν ὑπὸ μορφὴν συμπερασματικῶν κρίσεων, ἐξετάζει συγκριτικῶς τὶς ἀπόψεις τοῦ Πλήθωνος πρὸς τὸν Πλάτωνα, τὸν Πλωτῖνο καὶ τὸν Ἀριστοτέλη, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πολιτικοὺς καὶ οἰκονομικοὺς στοχαστὲς τοῦ 18ου καὶ 19ου αἰῶνος. Βιβλιογραφία (σσ. 280-287), Περίληψη (σ. 288), Abstract (σ. 289), Παραρτήματα (σσ. 290-300), Πίνακες ὀνομάτων τῶν δεσποτῶν καὶ αὐτοκρατόρων καὶ γεγονότων τῆς πολυταράχου ἐποχῆς τοῦ Πλήθωνος (σσ. 301-304) κατακλείουν τὴν παροῦσα ἔκδοση, ἢ ὅποια προσφέρει νέα συνολικὴ ὀπτικὴ τῆς φιλοσοφίας καὶ πολιτικῆς πρακτικῆς τοῦ πολυίστορος τοῦ Μυστρά.

ΧΡΗΣΤΟΣ Π. ΜΠΑΛΟΓΛΟΥ
Αθήνα

5. J. MATULA – P. R. BLUM, (ἐκδ.), *Georgios Gemistos Plethon: The Byzantine and the Latin Renaissance*, Olomouc: Palacky University Press, 2014, 548 σσ.